T006 A HÀM VI Q42 Ứng Thí

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

TAÏP A-HAØM QUYEÅN 42 KINH 1145. ÖNG THÍ1 Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, vua Ba-tö-naëc2 ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, neân thí cho nhöõng ngöôøi naøo?” Phaät ñaùp: “Ñaïi vöông, tuøy vaøo sôû thích cuûa taâm.” Vua Ba-tö-naëc laïi baïch Phaät: “Neân thí choã naøo ñeå ñöôïc quaû baùo lôùn?” Phaät ñaùp: “Ñaïi vöông, ñaây laø caâu hoûi khaùc. Caâu hoûi: ‘Neân thí choã naøo’, ñaây laø moät caâu hoûi khaùc. Laïi hoûi: ‘Thí choã naøo seõ ñöôïc quaû baùo lôùn’, ñaây laïi laø caâu hoûi khaùc.3 “Baây giôø Ta hoûi Ñaïi vöông vaø cöù tuøy yù traû lôøi Ta: “Naøy Ñaïi vöông, giaû söû nöôùc naøy, khi laâm traän chieán ñaáu, taäp hôïp caùc chieán só, trong ñoù coù moät ngöôøi con trai cuûa Baø-la-moân töø phöông Ñoâng ñeán, tuoåi nhoû, aáu tró, yeáu ôùt, ñoan chaùnh, da traéng, toùc ñen, khoâng taäp voõ ngheä, khoâng hoïc saùch löôïc chieán thuaät, sôï haõi ruùt lui, khieáp nhöôïc khoâng theå töï an ñöôïc, khoâng daùm nhìn keû ñòch, hoaëc ñaâm hay baén, khoâng coù phöông tieän, neân khoâng theå ñaû thöông ñòch. Theá naøo, Ñaïi vöông, ngöôøi nhö vaäy Ñaïi vöông coù thöôûng khoâng4?” Vua baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, khoâng thöôûng.” “Cuõng vaäy Ñaïi vöông, coù ñoàng töû Saùt-lôïi töø phöông Nam ñeán.

1. Ñaïi Chaùnh, quyeån 42. Quoác Dòch, quyeån 36, “Tuïng vii Keä; 4. Töông öng Caâutaùt-la”, phaåm 2 tieáp theo. AÁn Thuaän, “Tuïng viii Taùm chuùng; 20. Töông öng Saùtlôïi” tieáp theo (Ñaïi Chaùnh quyeån 40, kinh 1226-1239). Phaät Quang, quyeån 42. Ñaïi Chaùnh kinh 1145, Paøli, S. 3. 3. Issattha. Bieät dòch, N0100(68). 2. Ba-tö-naëc . Paøli: Pasenadi. 3. Paøli: kattha daønaö daøtabbaö, “söï cho caàn ñöôïc cho ôû ñaâu?”; kattha dinnaö mahapphalaö, “vaät cho ôû ñaâu coù keát quaû lôùn?” 4. Paøli: bhareyyaøsi taö purisaö, “Vua coù phuø trì ngöôøi aáy khoâng?”

Ñoàng töû Beà-xaù töø phöông Taây tôùi. Ñoàng töû Thuû-ñaø-la töø phöông Baéc tôùi, khoâng coù voõ thuaät, gioáng nhö con trai cuûa Baø-la-moân töø phöông Ñoâng. Vua coù thöôûng khoâng?” Vua baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, khoâng thöôûng.” Phaät hoûi Ñaïi vöông: “Khi nöôùc naøy taäp hôïp quaân vaøo traän chieán ñaáu, coù ñoàng töû Baø- la-moân töø phöông Ñoâng ñeán, treû tuoåi, ñoan chaùnh, da traéng toùc ñen, gioûi voõ ngheä, bieát caùch chieán ñaáu, duõng caûm khoâng sôï haõi, khoå chieán khoâng ruùt lui, ñöùng yeân xem xeùt tình hình, muùa ñao cöï ñòch coù theå laøm thöông toån, phaù hoaïi. Theá naøo, Ñaïi vöông, ngöôøi nhö vaäy Ñaïi vöông coù troïng thöôûng khoâng?” Vua baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, seõ troïng thöôûng.” “Cuõng vaäy, Ñaïi vöông, coù ñoàng töû Saùt-lôïi töø phöông Nam ñeán. Ñoàng töû Beà-xaù töø phöông Taây tôùi. Ñoàng töû Thuû-ñaø-la töø phöông Baéc tôùi, treû tuoåi, ñoan chaùnh, da traéng toùc ñen, gioûi voõ ngheä, bieát caùch chieán ñaáu, duõng caûm khoâng sôï haõi, khoå chieán cöï ñòch, ñeàu nhö nhöõng ñoàng töû Baø-la-moân töø

phöông Ñoâng ñeán. Nhöõng chieán só nhö vaäy, nhaø vua coù thöôûng khoâng?" Vua baïch Phaät: "Baïch Theá Toân, seõ troïng thöôûng." Phaät noùi: "Naøy Ñaïi vöông, cuõng vaäy, Sa-moân, Baø-la-moân, xa lìa naêm chi, thaønh töïu naêm chi, kieán laäp phöôùc ñieàn; neáu ai thí vaøo ruoäng phöôùc naøy thì ñöôïc phöôùc lôïi lôùn, ñöôïc quaû baùo lôùn. Nhöõng gì laø lìa boû naêm chi? Tham duïc caùi, saân nhueá, ngu si, traïo hoái, nghi caùi ñaõ ñoaïn, ñaõ bieán tri. Ñoù goïi laø lìa boû naêm chi. Nhöõng gì laø thaønh töïu naêm chi? Thaønh töïu giôùi thaân voâ hoïc, ñònh thaân voâ hoïc, tueä thaân, giaûi thoaùt thaân, giaûi thoaùt tri kieán thaân. Ñoù goïi laø thaønh töïu naêm chi. "Naøy Ñaïi vöông, ngöôøi naøo lìa boû naêm chi, thaønh töïu naêm chi, kieán laäp phöôùc ñieàn; thí vaøo ruoäng phöôùc naøy thì seõ ñöôïc quaû baùo lôùn." Baáy giôø, Theá Toân laïi noùi keä: Muùa kieám chieán ñaáu gioûi,

Laø duõng só kham naêng.
Vì hoï ngöôøi chieán ñaáu,
Neân theo coâng troïng thöôûng.
Khoâng thöôûng doøng danh tieáng,
Ngöôøi khieáp nhöôïc, yeáu heøn.
Nhaãn nhuïc tu hieàn löông,
Thaáy Ñeá, laäp phöôùc ñieàn.
Ñuû luaät nghi Hieàn thaùnh,
Thaønh töïu trí thaâm dieäu;
Doøng hoï tuy thaáp heùn,
Kham laøm ruoäng phöôùc thí.
Y thöïc, tieàn, cuûa baùu,
Giöôøng naèm cuøng caùc loaïi;
Ñeàu neân thí cung kính,
Do trì giôùi thanh tònh.
Meù röøng vaéng, xa ngöôøi,
Ñaøo gieáng, caáp boä haønh.
Baéc caàu qua khe suoái.
Laøm quaùn troï ñöôøng xa.
Chuùng ña vaên giôùi ñöùc,
Ñi ñöôøng ñöôïc döøng nghæ.
Thí nhö maây daày giaêng,
Saám chôùp voïng vang reàn;
Möa rôi khaép maët ñaát,
Traêm coû chen nhau vöôn;
Caàm thuù thaûy vui veû,
Noâng phu cuõng vui möøng.
Cuõng vaäy, taâm tònh tín,
Vaên, tueä, xaû keo baån;

Tieàn cuûa, aên uoáng ñuû,
Thöôøng thí ruoäng phöôùc toát.
Xöôùng lôùn, caøng öa thí5,
5. Haùn: cao xöôùng taêng hoan thoï °ª °Û ¼W Åw ¨ü (baûn Cao-ly: aùi R). Paøli: aømodamaøno pakireti, detha dethaøti bhaøsati, phaân phaùt vôùi taâm hoan hyû, ngöôøi

Nhö saám möa ruoäng toát; Coâng ñöùc chaûy nhuaàn khaép, Thaám öôùt taâm thí chuû. Ñöôïc noåi tieáng, giaøu coù, Vaø quaû lôùn Nieát-baøn. Phaät noùi kinh naøy xong, vua Ba-tö-naëc nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû, tuøy hyû, laøm leã ra veà. M KINH 1146. SAÙNG TOÁI6 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, vua Ba-tö-naëc ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Theá naøo, baïch Theá Toân, Baø-la-moân cheát roài coù sanh trôû laïi doøng Baø-la-moân hay sanh vaøo nhaø Saùt-lôïi, Tyø-xaù, Thuû-ñaø-la?” Phaät noùi: “Naøy Ñaïi vöông, sao ñöôïc nhö vaäy! Ñaïi vöông neân bieát, coù boán loaïi ngöôøi. Nhöõng gì laø boán? Coù moät loaïi ngöôøi töø toái vaøo toái; coù moät loaïi ngöôøi töø toái vaøo saùng; coù moät loaïi ngöôøi töø saùng vaøo toái; vaø coù moät loaïi ngöôøi töø saùng vaøo saùng. “Ñaïi vöông, theá naøo laø loaïi ngöôøi töø toái vaøo toái? Coù ngöôøi sanh vaøo nhaø thuoäc doøng thaáp heøn, nhö sanh vaøo nhaø Chieân-ñaø-la, nhaø ngöôøi saên baén, baét caù, laøm ñoà tre, nhaø ngöôøi keùo xe vaø nhöõng nhaø laøm ngheà nghieäp coâng xaûo haï tieän khaùc; baàn cuøng, ñoaûn maïng, hình theå tieàu tuïy maø laïi tu haønh theo nghieäp thaáp keùm, cuõng laïi bò ngöôøi haï tieän sai khieán. Ñoù goïi laø toái. ÔÛ trong choã toái naøy, thaân laïi laøm vieäc aùc, mieäng noùi lôøi aùc, yù nghó ñieàu aùc. Vì nhöõng lyù do naøy, khi thaân hoaïi maïng chung, seõ sanh vaøo ñöôøng aùc, rôi vaøo trong ñòa nguïc. Gioáng nhö ngöôøi töø toái vaøo toái, töø nhaø xí vaøo nhaø xí, laáy maùu röûa maùu7, boû aùc laáy

aáy noùi, “Haõy boá thí! Haõy boá thí.”
6.
Paøli, S.3.21. Puggala. Bieät dòch, N0100(69).
7.
Paøli: lohitamalaø vaø lohitamalaö gaccheyya, töø choã vaáy baån maùu ñi ñeán choã vaáy
aùc. Ngöôøi töø toái vaøo toái cuõng laïi nhö vaäy, cho neân goïi laø töø toái vaøo toái. “Theá naøo laø töø toái vaøo saùng? Ngöôøi sanh vaøo nhaø thaáp heøn cho ñeán bò ngöôøi sai laøm nhöõng ñieàu heøn haï. Ñoù goïi laø toái. Nhöng ngöôøi ôû trong toái naøy, thaân laøm vieäc laønh, mieäng noùi lôøi laønh, yù nghó ñieàu laønh; vì nhöõng lyù do naøy, khi thaân hoaïi maïng chung, ngöôøi aáy sanh vaøo ñöôøng laønh, ñöôïc hoùa sanh coõi trôøi. Thí nhö ngöôøi leân giöôøng8, côõi ngöïa, töø ngöïa tieán leân voi; töø toái vaøo saùng cuõng laïi nhö vaäy. Ñoù goïi laø ngöôøi töø toái vaøo saùng. “Theá naøo laø ngöôøi töø saùng vaøo toái? Coù ngöôøi ñôøi sanh vaøo gia ñình giaøu sang khoaùi laïc nhö nhaø doøng lôùn Saùt-ñeá-lôïi, doøng lôùn Baø-la- moân, nhaø

doøng lôùn Tröôûng giaû, cuøng sanh vaøo nhöõng gia ñình giaøu coù khoaùi laïc khaùc, coù nhieàu tieàn baïc, cuûa caûi, noâ tyø, ngöôøi sai khieán, nhoùm hoïp nhieàu ngöôøi thaân quen, thaân theå ñoan chaùnh, thoâng minh trí tueä. Ñoù goïi laø saùng. ÔÛ trong choã saùng naøy, thaân laøm ñieàu aùc, mieäng noùi lôøi aùc, yù nghó ñieàu aùc. Vì lyù do naøy, khi thaân hoaïi maïng chung, sanh vaøo ñöôøng aùc, rôi vaøo trong ñòa nguïc. Gioáng nhö coù ngöôøi töø laàu cao, xuoáng cöôõi voi lôùn, xuoáng voi lôùn cöôõi ngöïa, xuoáng ngöïa ñi xe, xuoáng xe ngoài giöôøng, xuoáng giöôøng ñi ñaát, töø ñaát rôi xuoáng haàm hoá. Ngöôøi töø saùng vaøo toái laïi cuõng nhö vaäy. “Theá naøo laø coù ngöôøi töø saùng vaøo saùng? Coù ngöôøi sanh vaøo nhaø giaøu sang vui veû,... cho ñeán hình töôùng ñoan nghieâm. Ñaây goïi laø saùng. ÔÛ trong choã saùng naøy, thaân laøm vieäc laønh, mieäng noùi lôøi laønh, yù nghó ñieàu laønh. Vì lyù do naøy, khi thaân hoaïi maïng chung, sanh leân ñöôøng laønh, ñöôïc hoùa thaân coõi trôøi. Gioáng nhö coù ngöôøi töø laàu quaùn ñeán laàu quaùn;... cho ñeán töø giöôøng ñeán giöôøng; ngöôøi töø saùng vaøo saùng cuõng laïi nhö vaäy. Ñoù goïi laø töø saùng vaøo saùng.” Baáy giôø, Theá Toân noùi keä: Ngöôøi baàn cuøng khoán khoå, Khoâng tín, theâm saân haän; Töôûng taø aùc, xan tham, Si meâ khoâng cung kính.

baån maùu. 8. Haùn: ñaêng saøng . Paøli: pathaviyaø pallaíkaö aøroheyya, “ngöôøi töø ñaát nhaûy leân kieäu”.

Gaëp Sa-moân, ñaïo só,
Ngöôøi ña vaên, trì giôùi;
Huûy baùng, khoâng khen ngôïi,
Ngaên ngöôøi cho vaø nhaän.
Nhöõng ngöôøi nhö vaäy ñoù,
Töø nay ñeán ñôøi khaùc,
Seõ ñoïa vaøo ñòa nguïc;
Laø töø toái vaøo toái.
Neáu coù ngöôøi baàn cuøng,
Tín taâm, ít saân haän;
Thöôøng sanh taâm taøm quyù,
Boá thí lìa keo baån.
Gaëp Sa-moân, Phaïm chí,
Ngöôøi ña vaên, trì giôùi;
Khieâm cung maø thöa hoûi,
Tuøy nghi kheùo cuùng caáp.
Khuyeân ngöôøi neân boá thí,
Khen ngöôøi cho vaø nhaän.
Ngöôøi tu thieän nhö vaäy,
Töø nay ñeán ñôøi khaùc.
Sanh ñöôøng laønh coõi trôøi,

Laø töø toái vaøo saùng.
Ngöôøi giaøu coù khoaùi laïc,
Khoâng tín, nhieàu saân haän;
Töôûng aùc, xan tham, taät,
Taø meâ khoâng cung kính.
Gaëp Sa-moân, Phaïm chí,
Huûy baùng khoâng khen ngôïi;
Caûn trôû ngöôøi boá thí,
Vaø ngaên ngöôøi ñeán nhaän.
Nhöõng ngöôøi aùc nhö vaäy,
Töø nay ñeán ñôøi sau,
Rôi vaøo khoå ñòa nguïc;
Laø töø saùng vaøo toái.
Neáu ngöôøi giaøu cuûa caûi,
Tín taâm, khoâng saân haän;
Thöôøng sanh taâm taøm quyù,
Boá thí, lìa saân nhueá.
Gaëp Sa-moân, Phaïm chí,
Ngöôøi ña vaên, trì giôùi,
Tröôùc nghinh tieáp thöa hoûi,
Tuøy nghi caáp vaät caàn.
Khuyeân ngöôøi neân cuùng döôøng,
Khen ngöôøi cho vaø nhaän.
Nhöõng ngöôøi nhö theá ñoù,
Ñôøi naøy ñeán ñôøi sau,
Sanh coõi Tam thaäp tam,
Laø töø saùng vaøo saùng.
Phaät noùi kinh naøy xong, vua Ba-tö-naëc nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû tuøy hyû, laøm leã ra veà.
M
KINH 1147. NUÙI ÑAÙ9
Toâi nghe nhö vaày:
Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, taïi nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø saùng sôùm10, vua Ba-tö-naëc thaân dính ñaày buïi baëm, ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân.
Phaät hoûi:
“Ñaïi vöông töø ñaâu ñeán?”
Vua ñaùp:
“Baïch Theá Toân, con theo phaùp cuûa Quaùn ñaûnh vöông11, töï taïi

9. Paøli, S.3.25. Pabbatuøpamaø. Bieät dòch, N0100(70). 10. Baûn Cao-ly, AÁn Thuaän: nhaät nhaät ; moãi ngaøy. Bieät dòch: nhaät trung ¤é ¤¤ ¡Agiöõa tröa. Phaät Quang: baïch nhaät ¥Õ ¤é¡A ban ngaøy. Paøli: divaødivassa, buoåi saùng sôùm. 11. Quaùn ñaûnh vöông. Paøli: Khattiya-muddhaøvasitta-raøjan, vua thuoäc doøng Saùt-ñeálôïi, ñaêng quang baèng pheùp quaùn ñaûnh.

trong loaøi ngöôøi12, tinh caàn phöông tieän, thoáng lónh coõi ñaát, thoáng lyù vöông söï, sau khi ñi xem xeùt moïi nôi roài ñeán ñaây." Phaät baûo Ñaïi vöông: "Nay hoûi Ñaïi vöông, cöù tuøy yù traû lôøi Ta. Thí nhö coù ngöôøi töø phöông Ñoâng laïi, coù tín, coù duyeân13, chöa töøng giaû doái, ñeán taâu vôùi vua raèng: 'Toâi töø phöông Ñoâng laïi, thaáy moät nuùi ñaù, raát vuoâng vöùc to lôùn, khoâng bò ñuïc thuûng, khoâng bò phaù hoaïi, cuõng khoâng xoùi lôû, ñang nghieàn ñaát maø ñeán. Taát caû caây coû vaø sanh vaät ñeàu bò nghieàn naùt.' Töø phöông Nam, Taây, Baéc cuõng coù ngöôøi ñeán, coù tín, coù duyeân, chöa töøng giaû doái, ñeán taâu vôùi vua raèng: 'Toâi thaáy moät nuùi ñaù raát vuoâng vöùc to lôùn, khoâng bò ñuïc thuûng, khoâng bò phaù hoaïi, cuõng khoâng xoùi lôû, ñang nghieàn ñaát maø ñeán. Taát caû caây coû vaø sanh vaät ñeàu bò nghieàn naùt.' YÙ Ñaïi vöông theá naøo? Söï vieäc khuûng boá, hieåm aùc, cheát choùc lôùn lao nhö vaäy xaûy ñeán; vaän cuûa chuùng sanh ñaõ heát; sanh laøm ngöôøi thaät khoù. Ñaïi vöông seõ phaûi tính sao?" Vua baïch Phaät: "Neáu nhö vaäy, thì khoâng coøn caùch tính naøo khaùc, chæ coøn caùch tu thieän, chuyeân taâm phöông tieän nôi Phaùp luaät cuûa Phaät." Phaät baûo Ñaïi vöông: "Côù sao laïi noùi laø nhöõng chuyeän hieåm aùc khuûng boá chôït xaûy ñeán cho ñôøi, vaän cuûa chuùng sanh ñaõ heát, thaân ngöôøi khoù ñöôïc; chæ coøn phaûi thöïc haønh theo phaùp, haønh nghóa, haønh phöôùc, phaûi chuyeân tinh phöông tieän nôi giaùo phaùp cuûa Phaät? Vì sao khoâng noùi, ñòa vò cuûa Quaùn ñaûnh vöông, ñöùng ñaàu treân moïi ngöôøi, uy quyeàn töï taïi, thoáng laõnh ñaïi ñòa, söï vuï, nhaân daân ñeå ñoái phoù söï vieäc aáy?" Vua baïch Phaät: "Baïch Theá Toân, ñoù laø noùi khi thanh bình, thì vöông vò quaùn ñaûnh laø ñöùng ñaàu moïi ngöôøi, thoáng laõnh coõi ñaát, ñeå doanh lyù moïi vieäc. Duøng taøi saûn ñaáu taøi saûn. Duøng voi ñaáu voi. Duøng xe ñaáu xe. Duøng boä ñaáu boä. Hoaëc thaéng hoaëc baïi, ngay luùc ñoù khoâng theå töï chuû. Cho neân, con noùi ñeán khi söï vieäc hieåm aùc khuûng boá xaûy ñeán, chuùng sanh vaän

12.

Paøli: issariyamadamattaö, kieâu haõnh vôùi vöông quyeàn.

13.

Haùn: höõu tín, höõu duyeân . Paøli: saddhaøyiko paccayiko, ngöôøi thaân tín, ñaùng tin caäy.

cuøng, thaân ngöôøi khoù ñöôïc; khi ñoù khoâng coù keá naøo khaùc, maø chæ coøn coù thöïc haønh theo phaùp, haønh nghóa, haønh phöôùc, chuyeân taâm quay veà nöông töïa nôi giaùo phaùp cuûa Phaät."

Phaät baûo Ñaïi vöông:

“Ñuùng theá! Ñuùng theá! Thöôøng xuyeân bò nghieàn naùt, nghóa laø kieáp aùc, giaø, beänh, cheát, khoå, naõo nghieàn naùt chuùng sanh, seõ phaûi laøm sao? Chính laø phaûi tu nghóa, tu phöôùc, tu thieän, tu töø, ôû trong Phaät phaùp tinh caàn phöông tieän.”

Baáy giôø, Phaät noùi keä:

Nhö coù nuùi ñaù lôùn,
Cao roäng khoâng hoaïi khuyeát;
Khaép töø boán phöông ñeán,
Nghieàn naùt ñaïi ñòa naøy.
Khoâng binh maõ, chuù thuaät,
Söùc maïnh ñeå phoøng ngöï.
Kieáp aùc, giaø, beänh, cheát,
Thöôøng nghieàn naùt chuùng sanh.
Boán chuûng toäc, doøng lôùn,
Thôï saên, Chieân-ñaø-la,
Taïi gia vaø xuaát gia,
Ngöôøi trì giôùi, phaïm giôùi.
Taát caû bò nghieàn naùt,
Khoâng ai cöùu hoä ñöôïc.
Cho neân ngöôøi trí tueä,
Quaùn saùt lôïi töï mình.
Kieán laäp loøng tin saïch,
Tin Phaät, Phaùp, Taêng baûo;
Thaân, khaåu, yù thanh tònh,
Tuøy thuaän theo Chaùnh phaùp.
Ñôøi naøy ñöôïc tieáng khen,
Maïng chung sanh leân trôøi.

Phaät noùi kinh naøy xong, vua Ba-tö-naëc nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû tuøy hyû, laøm leã ra veà.

M

KINH 1148. XAØ-KYØ-LA14 Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, vua Ba-tö-naëc ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu leã döôùi chaân Phaät, ngoài lui qua moät beân. Khi aáy coù baûy ngöôøi Ni-kieàn Töû, baûy ngöôøi Xaø-kyø-la15, baûy ngöôøi Nhaát-xaù-la16, thaân theå thoâ lôùn, ñang ñi löôïn quanh, roài ñöùng tröôùc cuûa tinh xaù Kyø-hoaøn. Vua Ba-tö-naëc töø xa troâng thaáy hoï ñang löôïn quanh ngoaøi cöûa, lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy, ñi ra tröôùc cöûa, chaép tay baïch hoûi vaø töï xöng teân ba laàn: “Toâi laø vua Ba-tö-naëc, vua xöù Caâu-taùt-la.” Baáy giôø, Phaät hoûi vua: “Vì côù gì, hoâm nay beä haï laïi cung kính nhöõng ngöôøi ñoù, chaép tay thöa hoûi, ba laàn xöng teân hoï?” Vua baïch Phaät:

“Con töi nghó ôû theá gian neáu coù nhöõng vò A-la-haùn, thì chính hoï laø nhöõng vò ñoù.” Phaät daïy baûo vua Ba-tö-naëc: “Naøy beä haï, thoâi ñuû roài. Chính beä haï cuõng khoâng phaân bieät ñöôïc ñoù coù phaûi laø A-la-haùn thaät, hay khoâng phaûi laø A-la-haùn, vì khoâng coù ñöôïc tha taâm trí. Vaû laïi caàn phaûi gaàn guõi, xem xeùt giôùi haïnh cuûa hoï17, moät thôøi gian laâu môùi coù theå bieát ñöôïc; chôù töï quyeát voäi vaøng. Haõy xem xeùt kyõ, khoâng chæ hôøi hôït18; haõy duøng trí tueä, chôù khoâng phaûi voâ trí. Phaûi kinh qua caùc khoå cöïc khoù khaên, môùi coù

14.

Paøli, S.3.11. Jaæila. Bieät dòch, N0100(71).

15.

Xaø-kyø-la . Paøli: Jaæila, ñaïo só beän toùc.

16.

Nhaát-xaù-la . Paøli: ekasaøæaka, ngoaïi ñaïo moät y (khoaùc moät maûnh vaûi duy nhaát).

17.

Paøli: saövaøsena … sìlaö veditabbaö, baèng söï soáng chung maø bieát ñöôïc giôùi haïnh cuûa moät ngöôøi.

18.

Paøli: saövohaørena … soceyyaö veditbbaö, baèng nghieäp vuï chung môùi bieát ñöôïc söï thanh tònh cuûa moät ngöôøi.

khaû naêng töï mình bieän bieät19, ñoái chieáu so saùnh, thaät giaû seõ phaân bieät ñöôïc. Thaáy lôøi noùi môùi bieát söï saùng suoát20, chöù khoâng theå phaân bieät voäi vaøng, caàn phaûi duøng trí tueä tö duy quaùn saùt.” Vua baïch Phaät: “Laï thay! Baïch Theá Toân, kheùo noùi lyù naøy. Phaûi tieáp xuùc chuyeän troø moät thôøi gian laâu, quaùn saùt giôùi haïnh cuûa hoï... cho ñeán thaáy söï noùi naêng hieåu bieát roõ raøng. “Con coù ngöôøi nhaø cuõng ñi xuaát gia. Mang hình töôùng cuõng nhö nhöõng ngöôøi naøy, ñi khaép caùc nöôùc vaø khi trôû veà laïi, khi côûi boû y phuïc kia, laø trôû laïi höôûng thoï nguõ duïc. Cho neân, neân bieát, Theá Toân noùi ñuùng, neân cuøng hoï soáng chung ñeå xem xeùt giôùi haïnh cuûa hoï,... cho ñeán noùi naêng maø bieát coù trí tueä.” Baáy giôø, Theá Toân noùi keä: Khoâng do thaáy hình töôùng, Bieát thieän aùc cuûa ngöôøi. Khoâng phaûi vöøa gaëp nhau, Maø cuøng ñoàng taâm chí. Ñieàu kín hieän thaân, mieäng, Taâm tuïc khoâng kieåm thuùc; Gioáng nhö mieáng ñoàng xi21, Theáp leân lôùp vaøng roøng. Trong oâm loøng taïp moïn, Ngoaøi hieän oai nghi Thaùnh; Ñi khaép caùc quoác ñoä, Löøa doái khaép theá gian. Phaät noùi kinh naøy xong, vua Ba-tö-naëc nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû tuøy hyû, laøm leã ra veà. M

19. Paøli: aøpadaøsu… thaømo veditabbo, trong nhöõng khoå naïn môùi bieát söùc chòu ñöïng cuûa moät ngöôøi. 20. Haùn: kieán thuyeát tri minh . Paøli: saøkacchaøya … paóóaø viditabbaø, cuøng ñaøm luaän môùi bieát trí tueä cuûa moät ngöôøi. 21. Ñaïi Chaùnh: ? AÁn Thuaän, Phaät Quang: thaâu thaïch ñoàng , loaïi ñoàng ñoû. Paøli: patiruøpako mattikakuíñalo, hoa tai baèng ñaát seùt ñöôïc

theáp vaøng.

KINH 1149. BAÛY VUA22 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, ñöùng ñaàu vua Ba-tö-naëc cuøng baûy vò quoác vöông23 vaø caùc vò ñaïi thaàn cuøng hoïp nhau baøn luaän nhö vaày: "Trong nguõ duïc, caùi naøo nhaát?" Coù ngöôøi noùi: "Saéc laø nhaát." Laïi coù ngöôøi noùi: "Thanh, höông, vò, xuùc laø nhaát." Trong ñoù coù ngöôøi noùi: "Chuùng ta moãi ngöôøi ñeàu cho cuûa mình laø nhaát, roát cuøng khoâng theå phaùn ñònh. Haõy cuøng nhau ñeán Theá Toân, hoûi veà nghóa naøy. Cöù theo lôøi daïy Theá Toân, seõ cuøng nhau ghi nhôù thoï trì." Baáy giôø, vua Ba-tö-naëc daãn ñaàu baûy vò quoác vöông vaø caùc ñaïi thaàn, quyeán thuoäc, ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu leã döôùi chaân Phaät, ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät raèng: "Baïch Theá Toân, chuùng con baûy vò quoác vöông vaø caùc ñaïi thaàn, baøn luaän nhö vaày: 'Coâng naêng naêm thöù duïc laïc, thöù naøo hôn heát?' Trong soá naøy, coù ngöôøi noùi saéc laø hôn heát; coù ngöôøi noùi thanh laø hôn heát; coù ngöôøi noùi höông laø hôn heát; coù ngöôøi noùi vò laø hôn heát; coù ngöôøi noùi xuùc laø hôn heát. Cuoái cuøng khoâng theå quyeát ñònh, neân ñeán hoûi Theá Toân, roát cuøng caùi naøo hôn heát?" Phaät baûo caùc vua: "Moãi ngöôøi ñeàu noùi leân theo yù thích cuûa mình, coøn Ta thì noùi khaùc. Vì lyù do naøy, Ta noùi veà naêm coâng naêng cuûa duïc. Nhöng ñoái vôùi saéc, coù ngöôøi töï vöøa yù, chæ yeâu meán moät thöù saéc, laø thoûa maõn chí nguyeän cuûa mình. Giaû söû coù nhöõng saéc ñeïp hôn, nhöng khoâng phaûi sôû aùi cuûa hoï, thì seõ khoâng ñuïng ñeán, khoâng ngoù ngaøng ñeán. Neân chæ noùi thöù saéc sôû aùi cuûa mình laø nhaát khoâng coøn saéc naøo vöôït leân treân noù. Nhö ngöôøi yeâu meán saéc; thanh, höông, vò, xuùc cuõng ñeàu nhö vaäy;

22.

Paøli, S.3.12. Paócaraøjaøno. Bieät dòch, N0100(72); N0125(33.1).

23.

Paøli: naêm vua.

nhöõng gì mình sôû aùi, thì lieàn cho ñoù laø toái thaéng, roài hoan hyû, öa ñaém. Cho duø coù thöù vöôït treân thöù ñoù nöõa, nhöng vì khoâng phaûi laø sôû duïc cuûa hoï, neân hoï khoâng ñuïng ñeán, khoâng ngoù ngaøng ñeán. Chæ coù nhöõng gì ta yeâu laø toái thaéng toái dieäu, khoâng gì so saùnh, khoâng gì treân ñöôïc."

Baáy giôø giöõa chuùng coù moät Öu-baø-taéc teân laø Chieân-ñaøn24 töø choã ngoài ñöùng daäy, söûa laïi y phuïc, baøy vai höõu, chaép tay baïch Phaät raèng:

"Theá Toân kheùo noùi! Thieän Theä kheùo noùi!"

Phaät baûo Öu-baø-taéc:

"Chieân-ñaøn kheùo noùi! Chieân-ñaøn, haõy noùi ñi!"

Khi aáy Öu-baø-taéc Chieân-ñaøn lieàn noùi keä raèng:

Vua Öông-giaø quyù toäc,

Ñeo ngoïc, giaùp anh laïc.

Daân Ma-kieät vui hoïp,

Nhö Lai hieän nöôùc naøy;
Tieáng ñoàn vang khaép nôi,
Nhö nuùi chuùa Tuyeát sôn;
Nhö hoa sen thanh tònh,
Trong saïch khoâng veát nhô,
Nôû theo aùnh maët trôøi,
Höông thôm xoâng khaép nöôùc.
Hieän saùng nöôùc Öông-kyø25,
Nhö maët trôøi giöõa khoâng.
Quaùn tueä löïc Nhö Lai,
Nhö ñeâm ñoát ñuoác saùng;
Laø maét, aùnh saùng lôùn,
Ñeán Ngöôøi vì quyeát nghi.
Khi aáy caùc quoác vöông ñeàu khen raèng:
“Öu-baø-taéc Chieân-ñaøn kheùo noùi!”

24. Chieân-ñaøn Öu-baø-taéc . Paøli: Candanaígaliko upaøsako. 25. Haùn: Öông-kyø quoác minh hieån . Paøli: Aígìrasaö passaö- virocamaønaö, “haõy xem Aígìrasa aùnh saùng choùi loïi”. Trong Paøli, Aígìrasa laø xöng hieäu thöôøng duøng ñeå chæ Phaät, vì doøng hoï Gotama nguyeân thuûy thuoäc boä toäc Aígìrasa. Baûn Haùn hieåu ñaây laø teân moät nöôùc.

Luùc naøy, baûy vò quoác vöông côûi baûy caùi aùo baùu taëng cho Chieânñaøn. Sau khi baûy vò quoác vöông nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû, tuøy hyû, töø choã ngoài ñöùng daäy ra veà. Khi Öu-baø-taéc Chieân-ñaøn bieát caùc vò quoác vöông ñaõ ñi roài, töø choã ngoài ñöùng daäy, söûa laïi y phuïc, baøy vai phaûi, chaép tay baïch Phaät: “Hoâm nay baûy vò quoác vöông ñeå laïi cho con baûy caùi aùo thöôïng haûo haïng naøy, xin Theá Toân vì loøng thöông xoùt maø nhaän baûy caùi aùo naøy.” Baáy giôø, Theá Toân vì loøng thöông xoùt, neân nhaän baûy caùi aùo ñoù, Öu-baø-taéc Chieân-ñaøn hoan hyû, tuøy hyû laøm leã ra veà. M KINH 1150. THÔÛ SUYEÅN26 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, vua Ba-tö-naëc, vôùi thaân theå maäp lôùn, moà hoâi öôùt ñaãm, ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu leã döôùi chaân Phaät, ngoài lui qua moät beân, hôi thôû hoån heån. Baáy giôø, Theá Toân noùi vua Ba-tö-naëc: “Ñaïi vöông thaân theå maäp quaù!” Ñaïi vöông baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, ñuùng vaäy! Con ñang lo veà caùi thaân quaù maäp vaø thöôøng raát khoå sôû, nhôøm chaùn, hoå theïn, vì caùi thaân maäp beùo naøy.” Baáy giôø, Theá Toân lieàn noùi keä: Ngöôøi neân töï coät nieäm, Khi aên bieát tieát ñoä; Thì caùc thoï seõ giaûm, Yeân oån maø soáng laâu. Khi aáy coù moät thieáu nieân teân laø Uaát-ña-la27 ngoài giöõa hoäi chuùng. Vua Ba-tö-naëc noùi vôùi Uaát-ña-la raèng:

26.
Paøli, S.3.13. Doòapaøka. Bieät dòch, N0100(73).

27.

Uaát-ña-la . Paøli: Sudassano maøòavo.

“Khanh coù theå ghi nhôù baøi keä vöøa ñöôïc noùi naøy töø Theá Toân, roài ñeán moãi böõa aên ñoïc leân cho ta ñöôïc khoâng? Neáu ñöôïc; ta seõ ban cho möôøi vaïn tieàn vaøng vaø seõ thöôøng xuyeân ban cho thöùc aên.” Uaát-ña-la taâu vua: “Xin vaâng lôøi daïy. Toâi seõ ñoïc!” Sau khi vua Ba-tö-naëc nghe Phaät noùi xong, hoan hyû, tuøy hyû laøm leã ra veà. Khi aáy Uaát-ña-la bieát vua ñaõ ñi roài, ñeán tröôùc Theá Toân xin nhaän baøi keä Phaät ñaõ noùi. Khi vua aên, cöù moãi böõa vua aên ñeàu tuïng leân, taâu raèng: “Ñaïi vöông, Ñöùc Nhö Lai, ÖÙng Cuùng, Ñaúng Chaùnh Giaùc, baäc Tri giaû, Kieán giaû, ñaõ noùi baøi keä naøy: Ngöôøi neân töï coät nieäm, Khi aên bieát tieát ñoä; Thì caùc thoï seõ giaûm, Yeân oån maø soáng laâu. Nhö vaäy, töø ñoù trôû ñi, vua Ba-tö-naëc thaân theå gaày thon laïi, töôùng maïo ñoan chaùnh. ÔÛ treân laàu, höôùng veà choã Phaät ôû, vua cung kính chaép tay quyø saùt ñaát, noùi ra ba laàn nhö vaày: “Nam-moâ kính leã Theá Toân, Nhö Lai, ÖÙng Cuùng, Ñaúng Chaùnh Giaùc. Nam-moâ kính leã Theá Toân, Nhö Lai, ÖÙng Cuùng, Ñaúng Chaùnh Giaùc. Nam-moâ kính leã Theá Toân, Nhö Lai, ÖÙng Cuùng, Ñaúng Chaùnh Giaùc, ñaõ ban cho con nhöõng lôïi ích trong hieän taïi vaø ñôøi sau. Ñôøi naøy, ñôøi sau ñöôïc lôïi ích do bieát tieát ñoä aên uoáng.” M KINH 1151. A-TU-LA28 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät truù taïi nöôùc Xaù-veä.

28. Quoác Dòch, quyeån 36, phaàn cuoái, “Tuïng vii. Keä. 5. Töông öng Baø-la-moân”, hai phaåm. AÁn Thuaän, “Tuïng viii. Taùm chuùng; 21. Töông öng Baø-la-moân” ba möôi taùm kinh: 1250-1287 (Ñaïi Chaùnh, quyeån 42, kinh 1151-1163; quyeån 3 (phaàn cuoái) vaø quyeån 4 (phaàn ñaàu), kinh 88-102; quyeån 44 (phaàn ñaàu), kinh 1178-1187). Quoác Dòch, phaåm 1. Paøli, S.7.3. Asurinda. Bieät dòch, N0100(74).

Khi aáy coù moät thieáu nieân A-tu-la29 ñeán choã Phaät, ôû tröôùc Phaät duøng nhöõng lôøi baát thieän, thoâ aùc, saân si, maï lî, chæ trích Phaät30.

Baáy giôø Theá Toân lieàn noùi keä:

Khoâng giaän, thaéng saân nhueá,

Laáy thieän phuïc baát thieän;

Boá thí phuïc keo kieät,

Noùi thaät dieät noùi doái.

Khoâng maéng cuõng khoâng ngöôïc,

Luoân truï taâm Thaùnh hieàn.

Ngöôøi aùc oâm saân haän,

Baát ñoäng nhö nuùi ñaù.

Kieàm giöõ saân nhueá khôûi,

Hôn giöõ xe ngöïa cuoàng;

Ta noùi ñaùnh xe gioûi,

Khoâng phaûi ngöôøi caàm cöông.

Baáy giôø, thieáu nieân A-tu-la, baïch Phaät raèng:

“Baïch Cuø-ñaøm, con xin hoái loãi. Con thaät ngu, thaät si, khoâng bieát phaân bieät, khoâng toát, ôû tröôùc maët Cuø-ñaøm daùm traùch maéng huûy nhuïc.”

Saùm hoái nhö vaäy xong, A-tu-la nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû, tuøy hyû laøm leã ra veà.

M

KINH 1152. TAÂN-KYØ-CA31

Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, taïi nöôùc Xaù-veä.

Baáy giôø, coù moät thieáu nieân Baø-la-moân teân Taân-kyø-ca32, ñeán choã

29. Nieân thieáu A-tu-la . Paøli: Asurindaka Bhaøradvaøjo braøhmaòo, ngöôøi Baø-la-moân teân laø Asurindaka Bhaøradvaøja. 30. Baûn Paøli: Nghe tin anh mình xuaát gia theo Phaät, Asurindaka giaän döõ, ñeán maéng Phaät. 31. Paøli, S.7.3. Akkosa. Bieät dòch, N0100(75). 32. Taân-kyø-ca Baø-la-moân ; phieân aâm töø Bilaògika (?); xem cht.35, kinh 1153. Paøli: Akkosa Bhaøradvaøjo braøhmaòo; trong baûn Paøli, ngöôøi naøy laø anh cuûa ngöôøi ñöôïc ñeà caäp trong kinh treân.

Phaät, ôû tröôùc maët Theá Toân duøng nhöõng lôøi baát thieän, thoâ aùc, saân si, maï lî, chæ trích Phaät. Baáy giôø Theá Toân baûo thieáu nieân Taân-kyø-ca:

“Vaøo nhöõng ngaøy toát, anh coù môøi baø con thaân thuoäc hoäi hoïp khoâng?” Taân-kyø-ca baïch Phaät: “Coù! Baïch Cuø-ñaøm!” Phaät baûo Taân- kyø: “Neáu nhöõng ngöôøi baø con thaân toäc cuûa anh khoâng nhaän vaät thöïc thì seõ theá naøo?” Taân-kyø baïch Phaät: “Neáu khoâng nhaän vaät thöïc thì vaät thöïc aáy trôû veà toâi.” Phaät baûo Taân-kyø: “Cuõng vaäy, ôû tröôùc maët Nhö Lai anh noùi ra nhöõng lôøi maï nhuïc, quôû traùch thoâ aùc, baát thieän. Cuoái cuøng Ta khoâng nhaän, thì nhöõng lôøi traùch maéng nhö vaäy chuùng seõ thuoäc veà ai?” Taân-kyø baïch Phaät: “Nhö vaäy, baïch Cuø-ñaøm, tuy ngöôøi kia khoâng nhaän, nhöng vì ñaõ taëng nhau neân coi nhö ñaõ cho roài.” Phaät baûo Taân-kyø: “Nhö vaäy, khoâng goïi laø quaø taëng nhau, thì ñaâu ñöôïc goïi laø cho nhau?” Taân-kyø hoûi: “Theá naøo môùi goïi laø quaø taëng nhau, goïi laø cho nhau? Theá naøo goïi laø khoâng nhaän quaø taëng nhau, khoâng goïi laø cho nhau?” Phaät baûo Taân-kyø: “Hoaëc seõ nhö vaày: maéng thì traû maéng, saân thì traû saân, ñaùnh thì traû ñaùnh, ñaáu thì traû ñaáu; goïi laø quaø taëng nhau, goïi laø cho nhau33. Laïi nöõa, Taân-kyø, hoaëc maéng khoâng traû maéng, saân khoâng traû saân, ñaùnh khoâng traû ñaùnh, ñaáu khoâng traû ñaáu; neáu nhö vaäy thì khoâng phaûi laø quaø taëng nhau, khoâng goïi laø cho nhau.” Taân-kyø baïch Phaät:

33. Haùn: töông taëng di, töông döõ ¬Û ÃØ ¿ò ¡A ¬Û »P . Paøli: sambhuójati, vìtiharati; aên chung vôùi nhau (= giao teá), trao ñoåi nhau (giao hoaùn).

“Baïch Cuø-ñaøm, toâi nghe chuyeän xöa coù vò tröôûng laõo Baø-la-moân, kyø cöïu, ñöôïc troïng voïng, laø baäc Ñaïi Sö haønh ñaïo, noùi: ‘Nhö Lai, ÖÙng Cuùng, Ñaúng Chaùnh Giaùc bò ngöôøi maï nhuïc, saân nhueá, chæ trích tröôùc maët, vaãn khoâng

saân, khoâng giaän.’ Maø nay Cuø-ñaøm coù saân nhueá chaêng?” Baáy giôø, Theá Toân lieàn noùi keä: Khoâng saân sao coù saân, Chaùnh maïng ñeå cheá ngöï; Chaùnh trí, taâm giaûi thoaùt, Ngöôøi trí tueä khoâng saân. Ngöôøi laáy saân baùo saân, Thì chính laø ngöôøi aùc; Khoâng laáy saân baùo saân, Cheá ngöï giaëc khoù cheá. Khoâng saân thaéng saân nhueá, Ba keä noùi nhö tröôùc. Baáy giôø, thieáu nieân Taân-kyø baïch Phaät: “Baïch Cuø-ñaøm, con xin hoái loãi. Con thaät ngu, thaät si, khoâng bieát phaân bieät, khoâng toát, ôû tröôùc maët Sa-moân Cuø-ñaøm daùm noùi ra lôøi traùch maéng, saân si, thoâ aùc, baát thieän.” Sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû, tuøy hyû, laøm leã ra veà. M KINH 1153. MAÏ LÎ (1)34 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong giaûng ñöôøng Loäc töû maãu, vöôøn phía Ñoâng, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø buoåi chieàu, sau khi töø thieàn tònh daäy, Theá Toân ñeán döôùi boùng maùt giaûng ñöôøng, ñi kinh haønh giöõa khoaûng ñaát troáng. Khi aáy coù Baø-la-moân Kieän Maï Baø-la-ñaäu-baø-giaù35, ñeán choã Phaät, tröôùc maët Phaät thoát ra nhöõng lôøi thoâ aùc, baát thieän, maï lî, chæ

34.

Paøli, S.7.2. Akkosa. Bieät dòch, N0100(76).

35.

Kieän Maï Baø-la-ñaäu-baø-giaù . Paøli: Akkosa-Bhaøradvaøja. Bieät danh Akkosa (Kieän Maï), vì ñeán nhieác maéng Phaät.

trích. Theá Toân kinh haønh. OÂng ñi theo sau Theá Toân. Khi Theá Toân ñaõ kinh haønh xong, döøng laïi moät choã, Baø-la-moân noùi: “Cuø-ñaøm! Bò thua chaêng?” Baáy giôø, Theá Toân lieàn noùi keä: Ngöôøi hôn lieàn theâm oaùn, Ngöôøi thua naèm khoâng yeân. Hôn thua ñeàu buoâng xaû, Laø ñöôïc nguû an laønh. Baø-la-moân baïch: “Baïch Cuø-ñaøm, nay xin saùm hoái! Con thaät ngu, thaät si, khoâng bieát phaân bieät, khoâng toát, ôû tröôùc maët Cuø-ñaøm thoát ra nhöõng lôøi thoâ aùc, baát thieän, maï lî, chæ trích!” Sau khi Baø-la-moân nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû, tuøy hyû laøm leã ra veà. M KINH 1154. MAÏ LÎ (2)36 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong giaûng ñöôøng Loäc töû maãu, phía Ñoâng nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø saùng sôùm Theá Toân ñaép y, oâm baùt vaøo thaønh Xaù-veä khaát thöïc. Khi aáy coù Baø-la-moân Kieän Maï Baø-la-ñaäubaø-giaù37, vöøa thaáy Theá Toân lieàn thoát ra nhöõng lôøi maéng nhieác, saân si, thoâ aùc, baát thieän; hoát buïi ñaát neùm vaøo Phaät. Khi aáy coù gioù ngöôïc, thoåi buïi bay trôû laïi, buïi naøy töï phaûn dính vaøo ngöôøi oâng. Baáy giôø, Theá Toân lieàn noùi keä: Neáu ngöôøi khoâng saân haän, Thì maï nhuïc ñeán ñaâu, Vaãn saïch khoâng dính nhô, AÙc kia trôû laïi mình. Gioáng nhö ngöôøi tung buïi, Ngöôïc gioù hoaøn töï nhô.

36.

Paøli, S. 7.4. Bilaògika. Bieät dòch, N0100(77).

37.

Xem kinh 1153. Baûn Paøli: Bilaògika.

Luùc aáy, Baø-la-moân baïch Phaät: “Baïch Cuø-ñaøm, xin saùm hoái! Con thaät ngu, thaät si, khoâng bieát phaân bieät, khoâng toát, sao ôû tröôùc maët Cuø-ñaøm thoát ra

nhöõng lôøi maï lî, quôû traùch, thoâ aùc, baát thieän!” Sau khi Baø-la-moân nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû, tuøy hyû quay ñaàu laïi maø ñi.

M KINH 1155. TRAÙI NGHÓA38 Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi Ñöùc Phaät truù taïi Caâu-taùt-la, du haønh trong nhaân gian, ñeán vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù-veä. Khi aáy coù Baø-la-moân teân laø Vi Nghóa39, nghe Sa-moân Cuø-ñaøm töø Caâu-taùt-la du haønh trong nhaân gian ñeán vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù-veä, töï nghó: “Ta seõ ñeán choã Sa-moân Cuø-ñaøm ñeå nghe thuyeát phaùp vaø seõ beû laïi nghóa.” Nghó nhö vaäy roài, lieàn ñeán tinh xaù tìm choã Theá Toân. Baáy giôø, Theá Toân ñang noùi phaùp cho voâ löôïng quyeán thuoäc ñang vaây quanh. Theá Toân vöøa thaáy Baø-la-moân Vi Nghóa ñeán, lieàn ngoài im laëng. Baø-la-moân Vi Nghóa baïch Phaät: “Baïch Cuø-ñaøm, haõy thuyeát phaùp. Toâi mong muoán nghe.” Baáy giôø, Theá Toân lieàn noùi keä: Baø-la-moân Vi Nghóa, Chöa theå hieåu nghóa saâu. Loøng giaän hôøn, ganh tò, Muoán caûn trôû phaùp thuyeát. Ñieàu phuïc taâm choáng ñoái, Nhöõng yù duïc baát tín; Döùt caùc baån chöôùng ngaên, Môùi hieåu lôøi thaâm dieäu.

38.

Paøli, S.7.16. Paccanìka. Bieät dòch, N0100(78).

39.

Vi Nghóa . Paøli: Paccanìkasaøta.

Khi aáy, Baø-la-moân Vi Nghóa töï nghó: ‘Sa-moân Cuø-ñaøm ñaõ bieát taâm ta.’ Sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû, tuøy hyû töø choã ngoài ñöùng daäy ra veà. M KINH 1156. BAÁT HAÏI40 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, taïi nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø saùng sôùm Theá Toân ñaép y, oâm baùt vaøo thaønh Xaùveä khaát thöïc. Khi aáy coù Baø-la-moân Baát Haïi41 ñeán choã Phaät, baïch Phaät raèng: “Baïch Theá Toân, teân con laø Baát Haïi, coù xöùng thaät danh khoâng?” Phaät baûo: “Nhö theá naøy môùi xöùng thaät danh: neáu thaân baát haïi, neáu mieäng baát haïi, neáu taâm baát haïi thì môùi xöùng thaät danh.” Baáy giôø, Theá Toân lieàn noùi keä: Neáu thaân khoâng saùt haïi, Caû khaåu, yù cuõng vaäy; Thì ñoù lìa saùt haïi, Khoâng khuûng boá chuùng sanh. Phaät noùi kinh naøy xong, Baø-la-moân Baát Haïi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû, tuøy hyû quay ñaàu laïi maø ñi. M KINH 1157. HOÛA DÖÕ42 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, taïi nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø buoåi saùng, Theá Toân ñaép y, oâm baùt, vaøo thaønh Xaù-veä

40.

Paøli, S.7.5. Ahiösa. Bieät dòch, N0100(79), N0101(26).

41.

Baát Haïi . Paøli: Ahiösaka.

42.

Paøli, S.7.12. Udaya. Bieät dòch, N0100 (80).

khaát thöïc. Laàn löôït ñi khaát thöïc, ñeán nhaø Baø-la-moân Hoûa Döõ43. Baø-lamoân vöøa thaáy Phaät ñeán, lieàn baøy ñaày ñuû caùc thöùc aên ngon cuùng döôøng ñaày baùt Theá Toân. Hai ba ngaøy nhö vaäy, laïi ñeán nhaø naøy khaát thöïc, Baøla-moân Hoûa Döõ vöøa thaáy Phaät ñeán töï nghó: "Sa-moân ñaàu troïc sao laïi ñeán maõi, vì tham thöùc aên ngon chaêng?" Luùc aáy, Theá Toân bieát ñöôïc yù nghó cuûa Baø-la-moân Hoûa Döõ lieàn noùi baøi keä: Trôøi ngaøy naøo cuõng möa, Noâng phu ngaøy ñeâm caøy; Thöôøng xuyeân gieo gioáng luùa, Ruoäng thaâu luùa luoân luoân. Nhö ngöôøi thöôøng mang thai. Boø söõa maõi nhôù ngheù. Thöôøng luoân coù ngöôøi xin, Luùc naøo cuõng boá thí. Vì luoân maõi boá thí, Neân luoân noåi tieáng lôùn. Nhieàu laàn quaêng thaây cheát, Nhieàu laàn khoùc tieác thöông. Nhieàu laàn sanh roài cheát, Nhieàu laàn khoå öu, bi; Nhieàu laàn laáy löûa ñoát, Nhieàu laàn bò truøng aên. Neáu ñöôïc ñaïo Hieàn thaùnh, Khoâng maõi thoï caùc höõu; Cuõng khoâng maõi sanh töû, Khoâng maõi khoå öu, bi. Khoâng luoân luoân löûa ñoát, Khoâng maõi bò truøng aên. Sau khi Baø-la-moân Hoûa Döõ nghe Phaät noùi keä xong, khôûi tín taâm trôû laïi vaø ñem thöùc aên cuùng döôøng ñaày baùt Phaät. Nhöng Theá Toân khoâng nhaän vì nhaân noùi keä môùi ñöôïc cuùng. Laïi noùi keä:

43. Hoûa Döõ . (Paøli: Aggidatta?). Nhöng, baûn Paøli: Udaya.

Nhaân vì noùi keä phaùp, Khoâng neân nhaän thöùc aên; Neân quaùn saùt töï phaùp, Thuyeát phaùp, khoâng nhaän aên. Baø-la-moân neân bieát, Ñoù laø loái soáng tònh. Neân cuùng döôøng ngöôøi khaùc, Baäc Ñaïi Tieân thuaàn tònh, Ñaõ heát caùc höõu laäu, Phaùp nhô ñaõ ñoaïn taát; Cuùng döôøng caùc thöùc aên, Cho ruoäng phöôùc toát naøy. Ngöôøi muoán caàu phöôùc ñöùc, Thì ruoäng Ta laø toát. Baø-la-moân Hoûa Döõ baïch Phaät: "Thöùc aên naøy baây giôø neân ñeå choã naøo?" Phaät baûo: "Ta khoâng thaáy chö Thieân, Ma, Phaïm, Sa-moân, Baø-la-moân, Thieân thaàn hay ngöôøi ñôøi coù theå aên ñoà tín thí naøy maø thaân ñöôïc an laïc. OÂng neân ñem thöùc aên naøy boû vaøo nöôùc khoâng truøng vaø ñaát ít coû moïc." Khi aáy Baø-la-moân lieàn ñem thöùc aên naøy boû vaøo trong nöôùc khoâng truøng. Nöôùc lieàn boác khoùi, soâi thaønh tieáng xeøo xeøo. Gioáng nhö hoøn saét nung ñoû boû vaøo trong nöôùc, nöôùc lieàn boác khoùi, soâi thaønh tieáng xeøo xeøo. Cuõng laïi nhö vaäy, Baø-la-moân ñem thöùc aên naøy boû vaøo trong nöôùc, nöôùc lieàn boác khoùi, soâi thaønh tieáng xeøo xeøo. Luùc ñoù, Hoûa Döõ Baø-la-moân khen raèng: "Laï thay! Cuø-ñaøm ñöùc ñoä lôùn, thaàn löïc lôùn, coù theå khieán thöùc aên naøy hieän thaàn bieán." Baáy giôø, Hoûa Döõ Baø-la-moân nhaân thaáy thöùc aên thaàn bieán naøy neân phaùt taâm kính tín, cuùi ñaàu leã döôùi chaân Phaät, ñöùng lui qua moät beân, baïch Phaät: "Baïch Theá Toân, nay con coù theå ñöôïc xuaát gia, thoï giôùi cuï tuùc vaø tu phaïm haïnh ôû trong Chaùnh phaùp khoâng?" Phaät baûo Baø-la-moân:

"Nay oâng coù theå xuaát gia, thoï cuï tuùc vaø tu phaïm haïnh ôû trong Chaùnh phaùp." Baø-la-moân lieàn xuaát gia vaø töï suy nghó ñeán lyù do khieán nhöõng thieän gia nam töû caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chaùnh tín xuaát gia hoïc ñaïo, khoâng nhaø... cho ñeán ñaéc A-la-haùn, taâm kheùo giaûi thoaùt. M KINH 1158. BAØ-TÖÙ-TRA44 Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, nöôùc Xaù-veä coù moät nöõ Baø-la-moân laø Baø-töù- tra45, tin Phaät, Phaùp, Taêng; quy y Phaät, Phaùp, Taêng. Ñoái vôùi Phaät, Phaùp, Taêng ñaõ döùt hoà nghi; ñoái vôùi Khoå, Taäp, Dieät, Ñaïo cuõng ñaõ döùt nghi hoaëc, thaáy ñeá, ñaéc quaû, ñöôïc tueä voâ giaùn46. Choàng cuûa baø laø Baø- la-ñaäu-baø-giaù thuoäc chuûng taùnh Baø-la-moân. Moãi khi baø laøm coâng vieäc gì maø coù chuùt ít neân hay hö, ñeàu nieäm: “Nam-moâ Phaät”, höôùng veà phöông naøo maø ôû ñoù Nhö Lai ñang truï, chaép tay noùi ba laàn: “Nam-moâ Ña-ñaø-a-giaø-ñoä A-la-ha Tam-mieäu-tam-phaät-ñaø47, thaân choùi saùng nhö vaøng roøng, saùng xa moät taàm, thaân troøn ñaày nhö caây Ni-caâu-luaät, Ñaáng Maâu-ni kheùo noùi dieäu phaùp, laø Thöôïng Thuû Tieân Nhaân, laø Ñaïi Sö cuûa con.” Baáy giôø ngöôøi choàng Baø-la-moân nghe vaäy, saân haän khoâng vui, noùi vôùi vôï: “Baø bò quyû aùm chaêng? Khoâng coù lyù naøy. Baø ñaõ boû caùc vò ñaïi ñöùc Baø-la-moân tam minh48 maø ñi xöng taùn laõo Sa-moân ñaàu troïc, phaàn töû

44.

Paøli, S.7.1. Dhaønaójanì. Bieät dòch, N0100(81).

45.

Baø-töù-tra . Paøli: Dhaønaójanì.

46.

Voâ giaùn tueä . Toáng-Nguyeân-Minh: voâ vaên tueä »D .

47.

Nam-moâ Ña-ñaø-a-giaø-ñoä A-la-ha Tam-mieäu-tam-phaät-ñaø . Paøli: Namo tassa Bhagavato Arahato Sammaøsambuddhassa.

48.

Tam minh ñaïi ñöùc Baø-la-moân ; ñaây chæ ba boä Veä-ñaø nguyeân thuûy. Cf. Paøli, Di. 88: tiòòaö vedaønaö paøraguø, (ngöôøi Baø-la-moân) tinh thoâng ba taäp Veä-ñaø.

haéc aùm, maø ñôøi khoâng ai khen49. Baây giôø toâi seõ ñeán cuøng tranh luaän vôùi Ñaïi Sö cuûa baø thì ñuû bieát ai hôn thua.” Ngöôøi vôï noùi vôùi choàng: “Toâi khoâng thaáy chö Thieân, Ma, Phaïm, Sa-moân, Baø-la-moân, caùc Thaàn vaø ngöôøi ñôøi maø ai coù theå cuøng tranh luaän vôùi Theá Toân, Nhö Lai, ÖÙng Cuùng, Ñaúng Chaùnh Giaùc, thaân saéc vaøng, choùi saùng moät taàm, thaân troøn ñaày nhö caây Ni-caâu-luaät, laø Baäc Thöôïng Thuû Tieân Nhaân, kheùo noùi phaùp vi dieäu, laø Baäc Ñaïi Sö cuûa toâi. Nhöng baây giôø thì oâng cöù ñeán ñoù ñeå töï bieát.” Luùc aáy, Baø-la-moân lieàn ñi ñeán choã Phaät. Thaêm hoûi uûy laïo xong, ngoài lui qua moät beân, noùi keä: Gieát haïi nhöõng thöù gì, Maø giaác nguû an oån? Gieát haïi nhöõng thöù gì; Khieán taâm coøn khoâng lo? Gieát haïi nhöõng thöù gì, Ñöôïc Cuø-ñaøm khen ngôïi? Baäy giôø, Theá Toân bieát yù nghó Baø-la-moân, Ngaøi noùi keä: Ngöôøi gieát haïi saân haän, Giaác nguû ñöôïc an oån. Ngöôøi gieát haïi saân haän, Thì taâm khoâng coøn lo. Saân nhueá laø reã ñoäc, Hay haïi haït gioáng ngoït;

Ngöôøi naøo gieát haïi chuùng, Ñöôïc Thaùnh hieàn khen ngôïi. Neáu ngöôøi naøo haïi chuùng, Taâm hoï khoâng coøn lo. Khi aáy, Baø-la-moân Baø-la-ñaäu-baø-giaù nghe nhöõng gì Phaät noùi, ñöôïc khai thò, chæ giaùo, soi saùng, laøm cho vui möøng vaø laàn löôït Ngaøi

49. Cf. Di.90, vaên Paøli veà nhöõng lôøi maø Baø-la-moân chöôûi Phaät vaø ñeä töû: ye ca kho te … muòñakaø samaòakaø ibbhaø kiòhaø bandhupaødaøpaccaø, “boïn chuùng laø nhöõng Sa-moân troïc ñaàu, ti tieän, ñen ñiu, con chaùu cuûa boïn tieän tì”.

thuyeát phaùp. Nghóa laø noùi veà boá thí, noùi veà trì giôùi, noùi veà phaùp sanh leân trôøi, noùi veà söï meâ ñaém duïc vò laø tai hoaïn, phieàn naõo; veà thanh tònh xuaát yeáu, vieãn ly, tuøy thuaän phuùc lôïi thanh tònh, phaân bieät moät caùch roäng raõi. Gioáng nhö taám vaûi traéng trong saïch deã ñöôïc nhuoäm maøu, cuõng vaäy, Baø-la-moân Baø-la-ñaäu-baø-giaù ngay taïi choã ngoài, ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá maø chöùng ñaéc hieän quaùn50, thaáy Khoå, Taäp, Dieät, Ñaïo. Baø-la-moân naøy thaáy phaùp, ñaéc phaùp, bieát phaùp vaø nhaäp phaùp, vöôït qua khoûi moïi nghi hoaëc, khoâng do ngöôøi khaùc ñoä. Ñoái vôùi Chaùnh phaùp luaät ñöôïc voâ sôû uùy. Lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy, baøy vai beân höõu, chaép tay baïch Phaät: “Con ñaõ ñöôïc ñoä, baïch Theá Toân! Con ñaõ ñöôïc ñoä, baïch Thieän Theä! Hoâm nay sau khi quy y Phaät, quy y Phaùp, quy y Tyø-kheo Taêng roài, suoát ñôøi con nguyeän laøm Öu-baø-taéc. Xin chöùng tri cho con.” Baø-la-moân Baø-la-ñaäu-baø-giaù nghe nhöõng gì Phaät noùi, hoan hyû, tuøy hyû laøm leã ra veà. Trôû veà nhaø mình, vôï oâng Öu-baø-di vöøa thaáy choàng veà, lieàn thöa raèng: “OÂng ñaõ cuøng luaän nghò vôùi Thaày toâi Nhö Lai, ÖÙng Cuùng, Ñaúng Chaùnh Giaùc coù thaân saéc vaøng roøng, saùng xa moät taàm, thaân ñaày ñaën nhö caây Ni-caâu-luaät laø Thöôïng Thuû Tieân Nhaân, Ñaáng Ñaïi Maâu-ni kheùo noùi phaùp phaûi khoâng?” Ngöôøi choàng ñaùp: “Toâi chöa töøng thaáy chö Thieân, Ma, Phaïm, Sa-moân, Baø-la-moân, Quyû thaàn hay ngöôøi ñôøi maø coù theå luaän nghò vôùi Nhö Lai, ÖÙng Cuùng, Ñaúng Chaùnh Giaùc thaân saéc vaøng roøng, saùng xa moät taàm, thaân ñaày ñaën nhö caây Ni-caâu-luaät, Baäc Tieân Nhaân Thöôïng Thuû, kheùo noùi dieäu phaùp, laø Ñaáng Maâu-ni, Ñaïi Sö cuûa baø. Baây giôø baø may cho toâi moät phaùp y toát ñeå toâi ñem ñeán choã Theá Toân xin xuaát gia hoïc ñaïo.” Luùc aáy, ngöôøi vôï laáy xaáp vaûi luïa traéng, sai may phaùp y cho oâng. Baø-la-moân caàm y ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu leã döôùi chaân Phaät, ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, nay con coù theå xuaát gia hoïc ñaïo, tu phaïm haïnh,

50. Ñaïi Chaùnh: voâ ngaïi ñaúng . Veà voâ giaùn ñaúng, töùc hieän quaùn Thaùnh ñeá, xem caùc kinh treân (quyeån 1, 3, 5, 6, 10…)

ôû trong phaùp cuûa Theá Toân ñöôïc khoâng?” Phaät baûo Baø-la-moân: “Nay, oâng coù theå xuaát gia hoïc ñaïo, tu caùc phaïm haïnh, trong Phaùp luaät naøy.” OÂng lieàn xuaát gia, moät mình ôû choã vaéng suy tö veà lyù do khieán ngöôøi thieän nam caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chaùnh tín xuaát gia hoïc ñaïo,... cho ñeán ñaéc A-la-haùn, taâm kheùo giaûi thoaùt. M KINH 1159. MA-CUØ 51 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc

Xaù-veä. Baáy giôø, coù Baø-la-moân Ma-cuø52 ñeán choã Phaät, cuøng nhau chaøo hoûi an uùy xong, ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Baïch Cuø-ñaøm, ôû nhaø con thöôøng hay boá thí. Neáu moät ngöôøi ñeán thì boá thí cho moät ngöôøi. Neáu hai ngöôøi, ba ngöôøi cho ñeán traêm ngaøn, taát caû ñeàu boá thí heát. Con boá thí nhö vaäy coù ñöôïc nhieàu phöôùc khoâng?” Phaät baûo Baø-la-moân: “OÂng boá thí nhö vaäy, thaät ñöôïc phöôùc lôùn. Vì sao? Vì ôû nhaø oâng thöôøng laøm vieäc boá thí. Moät ngöôøi ñeán xin lieàn thí cho moät ngöôøi. Hai ngöôøi, ba ngöôøi, cho ñeán traêm ngaøn ngöôøi ñeán xin, taát caû ñeàu ñöôïc thí cho, neân ñöôïc phöôùc lôùn.” Luùc aáy, Baø-la-moân Ma-cuø lieàn noùi keä: Taïi gia thöôøng toå chöùc, Boá thí cuøng ñaïi hoäi; Nhôø vieäc boá thí naøy, Muoán caàu coâng ñöùc lôùn. Nay xin hoûi Maâu-ni, Nhöõng hieåu bieát cuûa con; Ñoàng sôû kieán Phaïm thieân?

51.

Paøli, Sn. 3. 5. Maøgha-sutta. Bieät dòch, N0100(82).

52.

Ma-cuø . Paøli: Maøgha maøòava.

Vì con phaân bieät noùi.
Laøm sao ñeå giaûi thoaùt,
Veà ñöôøng laønh thaéng dieäu?
Phöông tieän naøo ñeå tu,
Ñöôïc sanh veà Phaïm theá?
Tuøy vui boá thí gì,
Sanh Phaïm thieân thuø thaéng?
Baáy giôø, Theá Toân noùi keä ñaùp:
Ngöôøi laäp ñaïi hoäi thí,
Tuøy sôû thích boá thí kia,
Taâm tònh tín, hoan hyû,
Duyeân vaøo coâng ñöùc laønh.
Nhôø söï kieán laäp ñoù,
Mong xa lìa loãi aùc;
Xa lìa nôi tham duïc,
Taâm kia kheùo giaûi thoaùt.
Tu taäp nôi loøng töø,
Coâng ñöùc naøy voâ löôïng.
Huoáng laïi theâm chí thaønh,
Môû ñaïi hoäi thí khaép.
Neáu ôû trong hoäi naøy,
Coù ñöôïc caùc taâm laønh;
Höôùng ñeán kheùo giaûi thoaùt,
Hoaëc ñeán ñöôøng thuaàn thieän.
Nhaân thuø thaéng nhö vaäy,

Ñöôïc sanh veà Phaïm thieân;
Ngöôøi boá thí nhö vaäy,
Nhôø taâm kia bình ñaúng.
Neân sanh veà Phaïm theá,
Thoï maïng ñöôïc laâu daøi.
Sau khi Baø-la-moân Ma-cuø nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû, tuøy hyû, töø choã ngoài ñöùng daäy ra veà.
M
KINH 1160. CAÀM LOÏNG VAØNG53
Toâi nghe nhö vaày:
Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, coù Baø-la-moân daãn theo tuøy tuøng caàm loïng hoa54, mang xaù-laëc55, ñi ñeán choã Phaät, cuøng nhau chaøo hoûi, an uùy xong, ngoài lui qua moät beân, maø noùi keä:
Neáu phi Baø-la-moân,
Sôû haønh khoâng thanh tònh56.
Saùt-lôïi tu khoå haïnh,
Cuùng traùi ngöôïc vôùi tònh.
Baø-la-moân Ba kinh57:
Ñaây môùi laø thanh tònh;
Ngöôøi thanh tònh nhö vaäy,
Chuùng sanh khaùc khoâng coù.
Baáy giôø, Theá Toân noùi keä ñaùp:
Khoâng bieát ñaïo thanh tònh,
Vaø caùc tònh voâ thöôïng;
Ai tìm tònh nôi khaùc,
Cuoái cuøng khoâng ñöôïc tònh.
Baø-la-moân baïch Phaät:
“Baïch Cuø-ñaøm, Ngaøi giaûng veà ñaïo thanh tònh vaø thanh tònh voâ thöôïng chaêng? Theá naøo laø ñaïo thanh tònh? Theá naøo laø thanh tònh voâ thöôïng?”
53. Paøli, S.7.7. Suddhika. Bieät dòch, N0100(83). 54. Baûn Cao-ly: kim caùi . Baûn Toáng-Nguyeân-Minh: hoa caùi Ø »\ . AÁn Thuaän vaø Quoác Dòch ñeàu ñoïc laø kim caùi: loïng coù caùn baèng vaøng. 55. Xaù-laëc ; Huyeàn öùng aâm nghóa 16: “Xaù-laëc, ñaây noùi laø y; hoaëc noùi laø noäi y”. Töùc caùi quaàn (Paøli: saøluka). Baûn Paøli khoâng coù caùc chi tieát naøy. 56. Haùn: voâ phi..., coù leõ dö moät phuû ñònh töø. Cf. Paøli, S. ibid.: Na braømaòo sujjhati koci loke, sìlavaø pi tapo karaö, khoâng Baø-la-moân trong ñôøi naøy ñöôïc thanh tònh, duø coù trì giôùi, tu khoå haønh (tröø phi vò aáy tinh thoâng ba boä Veä-ñaø). 57. Tam ñieån Baø-la-moân ; chæ Baø-la-moân tinh thoâng ba boä Veä-ñaø nguyeân thuûy.

Phaät baûo Baø-la-moân: “Chaùnh kieán laø ñaïo thanh tònh. Tu taäp, tu taäp nhieàu chaùnh kieán, seõ ñoaïn tröø tham duïc, ñoaïn tröø saân nhueá vaø ñoaïn tröø ngu si. Neáu Baø- la-moân naøo ñaõ ñoaïn haún tham duïc, ñaõ ñoaïn haún saân nhueá, si meâ, döùt haún heát caû phieàn naõo, thì goïi laø thanh tònh voâ thöôïng. Chaùnh chí, chaùnh ngöõ, chaùnh nghieäp, chaùnh maïng, chaùnh phöông tieän, chaùnh nieäm, chaùnh ñònh goïi laø ñaïo thanh tònh. Sau khi tu taäp, tu taäp nhieàu veà chaùnh ñònh, ñoaïn tröø tham duïc, ñoaïn tröø saân nhueá, ñoaïn tröø ngu si vaø ñoaïn tröø haún taát caû phieàn naõo thì goïi laø thanh tònh voâ thöôïng.” Baø-la-moân baïch Phaät: “Baïch Cuø-ñaøm, Ngaøi giaûng veà ñaïo thanh tònh vaø thanh tònh voâ thöôïng chaêng? Baïch Cuø-ñaøm, theá gian nhieàu vieäc nay con xin kieáu töø trôû veà.” Phaät baûo Baø-la-moân: “Neân bieát ñuùng thôøi.” Baø-la-moân daãn tuøy tuøng caàm loïng hoa, mang xaù-laëc, sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû, tuøy hyû, töø choã ngoài ñöùng daäy ra veà.

M KINH 1161. LA-HAÙN PHAÙP58 Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, taïi nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, coù Baø-la-moân ñi ñeán choã Phaät, cuøng nhau chaøo hoûi uùy laïo xong, ngoài lui qua moät beân, noùi keä: Theá naøo laø Thi-la? Theá naøo laø oai nghi? Theá naøo laø coâng ñöùc? Theá naøo goïi laø nghieäp? Thaønh töïu nhöõng phaùp naøo, Baø-la-moân La-haùn?

58. Quoác Dòch, phaåm 2. Paøli, S.7.8. Aggika (khoâng hoaøn toaøn töông ñöông). Bieät dòch, N0100(84).

Baáy giôø, Theá Toân noùi keä ñaùp: Trí nhôù bieát tuùc maïng, Thaáy sanh thieân, ñöôøng döõ; Caùc thoï sanh ñaõ ñoaïn, Maâu-ni minh quyeát ñònh59. Bieát taâm kheùo giaûi thoaùt, Giaûi thoaùt taát caû tham; Ñaày ñuû caû ba minh, Ba minh Baø-la-moân. Phaät noùi kinh naøy xong, Baø-la-moân nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû, tuøy hyû töø choã ngoài ñöùng daäy ra veà. M KINH 1162. VÔÏ CHOÀNG GIAØ60 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, taïi nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø saùng sôùm Theá Toân ñaép y, oâm baùt vaøo thaønh Xaùveä khaát thöïc, coù Toân giaû A-nan ñi theo sau Theá Toân. Khi aáy coù hai laõo nam nöõ laø vôï choàng, tuoåi ñaõ cao, caùc caên ñaõ chín, löng coøng nhö moùc caâu. Hoï ñeán ñaàu ngoõ heûm, choã ñoát phaân raùc, cuøng ngoài choàm hoãm hô löûa. Theá Toân thaáy hai vôï choàng giaø naøy, tuoåi ñaõ cao, caùc caên ñaõ chín, löng coøng nhö moùc caâu, gioáng nhö hai con haïc giaø nhìn nhau vôùi taâm duïc nhieãm. Thaáy roài, baûo Toân giaû A-nan: “OÂng coù thaáy hai vôï choàng kia, tuoåi ñaõ cao, caùc caên ñaõ chín, löng coøng nhö moùc caâu, cuøng ngoài choàm hoãm hô löûa, gioáng nhö hai con haïc giaø nhìn nhau vôùi taâm duïc nhieãm chaêng?” A-nan baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, ñuùng vaäy.” Phaät baûo A-nan:

59.
Minh, chæ ba minh vöøa neâu treân: tuùc maïng trí minh, sanh töû trí minh, laäu taän trí minh.

60.

Bieät dòch, N0100(85).

“Hai vôï choàng giaø naøy, vaøo thôøi thieáu nieân, thaân theå traùng kieän, neáu sieâng naêng tìm caàu taøi vaät, cuõng coù theå laø gia chuû giaøu coù nhaát trong thaønh Xaù-veä. Coøn neáu hoï caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chaùnh tín xuaát gia hoïc ñaïo, khoâng nhaø, tinh caàn tu taäp, thì cuõng coù theå chöùng ñöôïc thöôïng quaû ñeä nhaát A-la-haùn. Neáu ôû giöõa phaàn hai cuoäc ñôøi coøn traùng kieän, sieâng naêng tìm caàu taøi vaät thì cuõng coù theå trôû thaønh ngöôøi giaøu thöù hai trong thaønh Xaù-veä. Neáu hoï caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chaùnh tín xuaát gia hoïc ñaïo, khoâng nhaø, cuõng coù theå chöùng ñöôïc quaû A-na-haøm. Neáu ôû giöõa phaàn ba trung nieân, sieâng naêng tìm caàu taøi vaät cuõng coù theå laø ngöôøi giaøu thöù ba trong thaønh Xaù-veä. Neáu hoï caïo boû raâu toùc maëc aùo ca-sa, chaùnh tín xuaát gia hoïc ñaïo, khoâng nhaø, cuõng coù theå chöùng ñöôïc quaû Tö-ñaø-haøm. Neáu ôû phaàn thöù tö, khi tuoåi giaø, sieâng naêng tìm caàu taøi vaät cuõng coù theå laø ngöôøi giaøu thöù tö trong thaønh Xaù-veä. Neáu hoï caïo boû raâu toùc maëc aùo ca-sa, chaùnh tín xuaát gia hoïc ñaïo, khoâng nhaø, cuõng coù theå chöùng ñöôïc quaû Tu-ñaø-hoaøn. Nhöng ngaøy hoâm nay, hoï tuoåi giaø, caùc caên suy yeáu, khoâng coù tieàn cuûa, khoâng coù phöông tieän, khoâng coù khaû naêng; laïi khoâng theå kham naêng neáu coù tìm kieám tieàn cuûa, cuõng khoâng coù caùch naøo ñeå chöùng ñaéc Phaùp thöôïng nhaân ñöôïc.” Baáy giôø, Theá Toân lieàn noùi keä: Vì khoâng haønh phaïm haïnh; Neân nieân thieáu khoâng cuûa; Suy nghó vieäc xa xöa, Nguû ñaát nhö cung cong. Khoâng tu haønh phaïm haïnh; Nieân thieáu khoâng taøi saûn; Gioáng nhö chim haïc giaø, Chôø cheát nôi ñaàm hoang. Phaät noùi kinh naøy xong, Toân giaû A-nan nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû, phuïng haønh.

M

KINH 1163. GIAØ CHEÁT61

Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, taïi nöôùc Xaù-veä.

Noùi nhö treân chæ coù khaùc ôû baøi keä:

Hoaïi dieät bôûi giaø cheát,

Thaân vaø caûm thoï dieät.

Chæ coù phöôùc boá thí,

Laø tö löông theo mình.

Nhieáp hoä nöông vaøo thieän,

Vaø tu thieàn coâng ñöùc.

Tuøy söùc maø boá thí,

Tieàn taøi vaø aåm thöïc.

Tænh thöùc giöõa ñaùm meâ,

Khoâng phaûi soáng luoáng khoâng.

Phaät noùi kinh naøy xong, Baø-la-moân kia nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû, tuøy hyû laøm leã ra veà.

61. Paøli, A. 3. 51-52. Jinna.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.